NÄSSJÖ KOMMUN
kommunstyrelsen@nassjo.se

2023-10-23

Dnr SI 2023:5840

Beslut

efter planerad kvalitetsgranskning av Åkerskolan
anpassad grundskola
i Nässjö kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av Åkerskolan anpassad grundskola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Namnbyte

Den 1 juli 2023 genomförde Skolinspektionen ett namnbyte från *regelbunden* kvalitetsgranskning till *planerad* kvalitetsgranskning. Detta påverkar ingenting vad gäller granskningens innehåll och genomförande.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fem områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i *hög utsträckning*, i *flera delar* eller i *låg utsträckning*. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Åkerskolan anpassad grundskola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation.

Undervisning

Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Skolan arbetar i hög utsträckning för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet.

Bedömning och betyg

Skolan bedriver i flera delar ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla lärares möjligheter till samverkan i bedömningsfrågor, genom att skapa förutsättningar för att lärare i samtliga undervisningsämnen omfattas i arbetet med att gemensamt utveckla sin bedömarkompetens.

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen stödjer i hög utsträckning skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 1 mars 2024 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Vänligen hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:5840) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd
1 kap. 4, 5, 9–10 §§, 2 kap. 9–10 och 34 §§, 4 kap. 4–7 §§ och 11 kap. 2-3, 5, 8, 13 § skollagen (2010:800). Läroplan för anpassade grundskolan (Lgra22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Skola och hem, 2.6 Skolan och omvärlden och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn är väl insatt i undervisningens kvalitet, vilket bygger på en grundlig uppföljning som också leder till att rektorn fattar beslut om relevanta förbättringsåtgärder. Skolinspektionens bedömning grundar sig också i att rektorn arbetar för att skapa en organisation som främjar en tillgänglig och flexibel lärmiljö för eleverna. Häri ingår också att rektorn har kunskap om personalens kompetens samt vilka eventuella kompetensutvecklings-behov som föreligger och att rektorn utgår från denna kunskap för att organisera verksamheten på bästa sätt.

Uppföljning, analys och förbättringsåtgärder

Granskningen visar att rektorn är grundligt insatt i med vilken kvalitet undervisningen bedrivs, vilket bygger på en betydande och kontinuerlig uppföljning. Av inkommen dokumentation samt intervju med rektorn och lärare framgår att rektorn två gånger per läsår följer upp betyg för årskurs 6 och elevomdömen som registreras digitalt för elever som läser ämnen. Eftersom det digitala system som används ännu inte är helt kompatibelt i sin utformning för att dokumentera bedömning av elever som läser ämnesområden tar rektorn istället del av de elevernas individuella utvecklingsplaner. Rektorn genomför även ämnesområdeskonferenser två gånger per termin tillsammans med samtliga undervisande lärare. Underlagen som rektorn tar del av använder rektorn som grund för diskussioner med personalen, exempelvis om vilka eventuella kunskapsområden som det är svårt att undervisa om. Härutöver framgår att rektorn tar del av och analyserar resultaten från elevenkäter angående bland annat elevers trygghet.

Vidare framgår att rektorn följer upp undervisningens genomförande genom att medverka i en mängd olika möten tillsammans med personalen. Både rektorn och lärare berättar att rektorn bland annat medverkar regelbundet i arbetslagens möten, då de exempelvis diskuterar undervisningen i förhållande till elevgruppen. Vidare samtalar rektorn med lärare om undervisningen, i samband med medarbetarsamtal, och besöker även lektioner för att exempelvis ta del av hur lärare arbetar med sådant som de behöver utveckla i sin undervisning. Härutöver får rektorn information om undervisningen genom observationer som genomförts av den så kallade utvecklingsläraren för anpassad grundskola. Det framgår vidare att rektorn har god insyn i verksamheten och lyssnar till personalen och deras synpunkter kring förutsättningarna som råder i de olika elevgrupperna. Det kan exempelvis handla om behov av förändringar i lärmiljön som personalen tillsammans identifierar, såsom lokalfrågor och gruppindelningar.

Rektorn analyserar även de samlade underlagen och drar viktiga slutsatser samt fattar beslut om förbättringsåtgärder och ser till att dessa genomförs. Av inkommen dokumentation och intervjuer med rektorn, elevhälsan och lärare framgår att olika utvecklingsbehov har identifierats i grupper där elever läser ämnen respektive ämnesområden, vilket också resulterat i olika förbättringsåtgärder. Utifrån ett identifierat behov av att kunna möta elever med autism på ett bättre sätt organiserade rektorn i samverkan med elevhälsan ett fortbildningsprogram under föregående läsår för all personal som undervisar och ger stöd till elever som läser ämnesområden. I samband med fortbildningen observerade även utvecklingsläraren delar av undervisningen. Lärare berättar att det då framkom både sådant som de redan gör bra och sådant som kan utvecklas. Bland annat identifierades ett behov av att utveckla elevernas samtalsutrymme och möjligheter att närma sig varandra, vilket har föranlett ett arbete för att främja elevernas självständighet. Detta bland annat genom att lärare och elevassistenter uppmärksammar varandra på att ta ett steg tillbaka och genom att tidvis minska elevassistenternas stöd under lektionerna. Rektorn har också fattat beslut om en förändrad gruppindelning, där undervisningen i grupp ska öka till förmån för en-till-en-undervisning i en av grupperna. Detta för att bättre kunna förbereda en del elever som läser ämnesområden för att eventuellt också kunna läsa vissa ämnen. Även för elever som läser ämnen har rektorn fattat beslut om en förändrad gruppindelning, så att denna har blivit stadieindelad. Enligt rektorn är syftet med en förändrad gruppindelning att ge bättre förutsättningar för att utveckla elevers lärande, särskilt utifrån ett fokus på språkutveckling som är ett identifierat utvecklingsområde. Rektorn planerar vidare för en fördjupningsutbildning om autism.

Ledning och organisering

Granskningen visar att rektorn arbetar på ett konkret och aktivt sätt för att främja tillgängligheten på skolan samt elevers möjligheter till en flexibel utbildning. I intervju

med rektorn framkommer att rektorn arbetar för att främja en fysiskt, socialt och pedagogiskt tillgänglig lärmiljö. Av samtliga personalintervjuer framgår att rektorn ser till att det genomförs behovsanpassade förändringar i den fysiska lärmiljön, exempelvis i fråga om mindre lokalförändringar och byten av klassrum. Det finns dock fortfarande en del utrymmen på skolan som till en viss del är svårtillgängliga för vissa elever, bland annat därför att det är trångt i vissa lokaler (se vidare i det här beslutet under rubriken *Huvudmannens styrning och stöd*). Vidare framgår att rektorn tillser att de finns en god tillgång till olika fysiska och pedagogiska hjälpmedel i undervisningen och att rektorn är lyhörd för att tillgodose de behov av hjälpmedel som personalen identifierar. Den förändrade gruppindelning som genomförts för en del elever som läser ämnesområden är också ett led i rektorns arbete med att främja en flexibel utbildning som stärker elevers möjligheter att läsa en kombination av ämnesområden och ämnen. Rektorn för även en dialog och samverkar med rektorn för grundskolan, i de fall det varit aktuellt för elever att läsa ämnen tillsammans med grundskolan. Vid dessa tillfällen har också ett samarbete med lärare i grundskolan initierats för att diskutera hur de ska gå till väga för att det ska fungera på bästa sätt för eleverna.

Rektorn skapar sig vidare en god bild av personalens kompetens samt vilka eventuella kompetensutvecklingsbehov som föreligger och utgår från denna kunskap för att organisera verksamheten på bästa sätt. I intervju med rektorn och lärare framkommer att rektorn informerar sig om såväl vilken formell som informell kompetens som personalen har. Vidare samtalar rektorn med lärarna om hur de arbetar med att utforma undervisningen och ge stöd till eleverna, samt vad personalen har för utvecklingsbehov. I arbetet med att planera för vem ur personalen som ska arbeta i vilka klasser tar rektorn hänsyn till vilka kompetenser personalen besitter. Exempelvis arbetar lärare som har förskollärarbakgrund med elever på en tidig utvecklingsnivå. Vidare har rektorn initierat kompetensutvecklingsinsatser, som relaterar till identifierade utvecklingsbehov. Till exempel i form av fortbildning i tecken som stöd och digilogt lärande, det vill säga en kombination av digitalt och analogt lärande. Det framgår även av personalintervjuer att rektorn har organiserat verksamheten på så sätt att lärare och elevassistenter kan ge stöd till varandra, för att tillsammans utveckla sitt arbete med att möta elevernas behov på bästa sätt och att de får handledning av såväl funktioner inom i elevhälsan som utvecklingsläraren för anpassad grundskola.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Undervisning

Författningsstöd
1 kap. 4 §, 3 kap. 2 §, 11 kap. 2, 6 och 11 §§ skollagen.
5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).
Lgra22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar och 3. Kursplaner.

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att lärare bedriver en väl strukturerad undervisning där det även ingår att kommunicera undervisningens syfte på olika sätt med eleverna. Undervisningen främjar vidare elevers möjligheter att lära i samspel med varandra. Skolinspektionens bedömning grundar sig också i att lärare bedriver en varierad undervisning som är väl anpassade till elevers olika behov och förutsättningar, där olika strategier för att motivera och stimulera elever i deras lärande ingår. Härutöver ger lärare och elevassistenter ett aktivt stöd till eleverna under lektionerna, som är individuellt utformat och innefattar olika former av hjälpmedel.

Strukturerad undervisning

Granskningen visar att lärare bedriver en väl strukturerad undervisning som utgår från rutiner som är kända för eleverna, där även undervisningens syfte kommuniceras på olika sätt med eleverna. I intervjuer och under lektionsobservationer framkommer hur lärare arbetar med att skapa struktur i form av exempelvis morgonsamling där vissa inslag alltid ingår och följer en viss ordning samt omfattas av bild- och teckenstöd. För att eleverna ska känna igen sig använder sig lärare av en gemensam lektionsstruktur, där ämnen exempelvis är färgkodade. Vidare följer veckoschemana en färgkodning som innebär att veckans alla dagar har var sin färg. Den tydliga strukturen utgör en förutsättning för att skapa trygghet och med den som bas är lärare flexibla i utformningen av uppgifter och arbetssätt. Vid inledningen av lektioner ingår att lärare berättar vad som är lektionens mål, i vilken ordning elever ska göra vad och hur de ska arbeta samt vad elever ska göra om de blir klara. Av intervju med lärare framgår att de går igenom syftet mer ingående i början av ett arbetsområde och att de kontinuerligt hänvisar till varför det exempelvis är bra för eleverna att kunna matematik när de ska handla i affären. Lärare arbetar också med att uppmärksamma de elever som har svårt att se kopplingen mellan vad de ska lära sig, det som de har tränat på och de kunskaper som de sedan kan använda i andra situationer, genom att exempelvis visa foto på vad de arbetat med under veckan.

Lärare ser vidare till att undervisningen kontinuerligt omfattas av arbetsformer som främjar elevers möjligheter att lära i samspel med varandra. Av lektionsobservationer och intervjuer med lärare och elevassistenter framkommer att lärare på flera sätt främjar ett gemensamt lärande. Enligt lärare börjar de ofta lektioner i gemensamma moment och övergår sedan till enskilda uppgifter. Bland annat ingår moment i samlingarna då elever får samspela med varandra, där elever som inte själva kan formulera frågor till varandra får utgå från mönstermeningar, bilder och tecken. Elever som läser ämnen får också utföra en del uppgifter tillsammans, såsom att diskutera givna frågor, skapa konstruktioner och samspela med hjälp av olika estetiska uttrycksformer. Av intervjuerna framgår att lärare och elevassistenter arbetar aktivt med att främja en social interaktion mellan elever och att få till en gemenskap, även om elever inte har ett talat språk eller ett intresse för att ta kontakt med varandra. Detta görs exempelvis genom kommunikationslekar och genom att erbjuda innehåll och arbetsuppgifter som intresserar elever och som de tycker är roliga att genomföra tillsammans. För att främja elevernas samspel arbetar personalen ständigt också med att få elever till att kommunicera direkt med varandra, istället för igenom de vuxna.

Varierad och stimulerande undervisning

Granskningen visar att lärare bedriver en varierad undervisning som omfattar olika arbetssätt och uppgifter, som är väl anpassade till elevers olika behov och förutsättningar. Av lektionsobservationer och intervjuer med lärare och elevassistenter framgår att lektioner innehåller olika moment som ofta är utformade på olika sätt och med olika svårighetsnivåer samt med en varierande grad av praktiska och konkreta inslag för olika elever. Elever får också arbeta i olika läroböcker och häften, med samma eller liknande saker, men på olika nivåer. Vidare läser personalen hela tiden av hur undervisningen och arbetsuppgifter fungerar för enskilda elever och de för en ständig dialog sinsemellan om hur olika moment eller uppgifter fungerar för eleverna. Exempelvis lägger elevassistenter noteringar i elevernas lådor med arbetsmaterial för att markera till läraren om en uppgift är på en lagom utmanande nivå eller om det behövs någon förändring, vilket de sedan diskuterar under sina arbetslagsmöten. Det framgår även att lärare förnyar material och arbetsuppgifter oftare för en del elever än för andra utifrån att de ser att elever stimuleras och utvecklas när lärarna lägger in nya moment eller förändrar uppgifter.

Lärare och elevassistenter använder också olika strategier för att motivera elever till att bibehålla ett intresse och nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Exempelvis framgår av intervjuerna att lärare skapar eget eller anpassar befintligt material för att det ska väcka nyfikenhet och intresse hos eleverna. Vidare gör lärare avvägningar avseende på vilket sätt elever ska arbeta med en uppgift och låter ibland elevers intresse kring ett moment få styra, snarare än att arbeta på det sätt som de ursprungligen planerat. Det framkommer även att lärare som undervisar i ämnen

arbetar digilogt, på ett sätt som är väl grundat i elevers behov och som även innefattar att elever kan få välja på vilket sätt de vill arbeta. Enligt elevassistenter delger lärare och elevassistenter hela tiden varandra tips på hur de kan fånga elevers intresse. Av lektionsobservationer framgår också att personalen kontinuerligt ger uppmuntran och bekräftar att elever har klarat en uppgift och talar om vad det är eleverna har gjort bra, såsom att elever exempelvis hjälpts åt på ett bra sätt.

Granskningen visar även att lärare och elevassistenter ger elever ett aktivt och individuellt utformat stöd under lektionerna, vilket också innefattar olika former av hjälpmedel. Av inkommen dokumentation, samtliga personalintervjuer och lektionsobservationer framkommer att lärare och elevassistenter har en tydlig fördelning av vem som ska ge stöd till vilken elev under olika lektioner eller moment. Stödet består bland annat av att lärare och elevassistenter vägleder elever, exempelvis genom att ge ledtrådar eller skriva före på en liten White-board. I alla klasser använder lärare och elevassistenter tecken och bilder i sin kommunikation med eleverna. I intervju med elever både berättar och visar eleverna hur lärare använder tecken och bilder som stöd för att ge dem stöd i undervisningen. Enligt elever är också det bästa med skolan att de får bra stöd och hjälp av personalen. Av lektionsobservationer och intervjuer med lärare och elevassistenter framgår även att en del elever får taktilt stöd och att personalen ser till att elever får använda olika sinnen för att känna igen sammanhanget. Vidare används olika hjälpmedel i samtliga klasser, såsom tidshjälpmedel, kommunikationskartor samt digitala hjälpmedel för text-, bild- och talstöd. Personalen använder också de möjligheter som finns för att skärma av delar av klassrummen när elever ska arbeta i mindre sammanhang och i flera av klassrummen finns ett höj- och sänkbart bord med tillhörande cykelstol. Elever berättar att de får använda den platsen om de känner ett behov av att röra på sig.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Författningsstöd
1 kap. 4–5 och 10 §§, 3 kap. 2 §, 5 kap. 3 §, 6 kap. 6–8 §§ och 11 kap. 2 § skollagen. Lgra22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att personalen arbetar på ett aktivt sätt för att främja elevers möjligheter till att ta del av samhällslivet genom olika aktiviteter, där det även ingår att elever får träna sig i att utveckla digitala kompetenser. Till en viss del synliggör och ifrågasätter personalen även rådande könsnormer. Skolinspektionens bedömning grundar sig också i att personalen bedriver ett aktivt arbete för att eleverna ska uppleva trygghet och en social gemenskap även utanför den egna gruppen och att arbetet bland annat bygger på regelbundna kartläggningar av elevers upplevda trygghet och trivsel.

Erfarenhet och delaktighet i samhällslivet

Granskningen visar att personalen arbetar kontinuerligt och på olika sätt med att främja elevers möjligheter till att ta aktiv del av samhällslivet. Av inkommen dokumentation och samtliga personalintervjuer framgår att lärarna dels utgår från en övergripande planering för att stärka elevers möjligheter att ta del av olika delar av närsamhället, dels genomför spontana besök. Vissa återkommande kulturaktiviteter och besök i närmiljön ingår i det årshjul som undervisningen planeras utifrån. Varje år åker de också på klassutflykt och deltar i friidrottsaktiviteter med elever och personal från andra anpassade grundskolor i närliggande kommuner. Personalen försöker också skapa en upplevelse för elever som inte kan delta i större arrangemang av olika anledningar. De skapar exempelvis virtuella promenader och samarbetar med fritids, exempelvis genom att ge dem i uppdrag att gå och handla till hemkunskapen. Vidare besöker klasser skolbiblioteket och kommunens bibliotek med regelbundenhet. För att elever också ska få erfarenhet av arbetslivet i närsamhället arbetar lärare enligt den plan för studie- och yrkesvägledning (SYV-plan) som huvudmannen tagit fram i enlighet med läroplansuppdraget, särskilt inom ramen för samhällsorienterande ämnen. Bland annat får elever kunskaper om arbetslivet genom att promenera i närsamhället och upptäcka yrken samt bjuda in yrkesgrupper till skolan, såsom exempelvis brandmän.

Som ett led i att främja elevers delaktighet i samhällslivet ser lärare till att aktiviteter på olika sätt omfattas av att elever får träna sig i att arbeta digitalt och till en viss del ingår även att personalen synliggör och ifrågasätter rådande könsnormer. Av intervju med lärare och representanter för elevhälsan framgår att lärare arbetar med att utveckla elevers förmåga att hantera digitala källor och att det även ingår att träna källkritik. Vidare lyfter de med regelbundenhet frågor som rör risker på Internet. De jobbar kontinuerligt också med att uppmärksamma att det är något bra med att vara olika och de berör frågor som handlar om att elever inte ska begränsas utifrån kön, exempelvis genom att välja hur situationer och roller framställs genom bilder. Flera ur personalen lyfter dock att även om en del av eleverna inte förstår skillnader kring könsaspekter, så tänker de var och en ur personalen ändå på hur de uttrycker sig och förhåller sig kring de här frågorna. Däremot beskriver både lärare, rektorn och personal i elevhälsan att de inte arbetar på en mer övergripande nivå för att gemensamt

utveckla ett normmedvetet förhållningssätt. Det framgår dock att en diskussion är påbörjad om hur lärare ska kunna arbeta i olika elevgrupper med de läroplansdelar som avser sexualitet, samtycke och relationer. Vidare ska kuratorn ha lektioner med elever i vissa årskurser i anpassad grundskola under läsåret, utifrån ett specifikt material, där det ingår samtal om att få vara och känna sig som den person var och en är. Ett tillfälle för att introducera lärare i arbetet med materialet har också planerats in.

Trygghet i sociala sammanhang

Granskningen visar att lärare och elevassistenter arbetar aktivt för att eleverna ska uppleva trygghet och en social gemenskap även utanför den egna gruppen. Av inkommen dokumentation och intervjuer med personal och rektorn framgår att ett av skolans prioriterade mål är att samtliga elever ska känna trygghet överallt på skolan, också i samspel med andra elever och övriga vuxna på skolan. För att nå detta mål samverkar personalen i den anpassade grundskolan både sinsemellan och med personalen i grundskolan. Elever i anpassad grundskola medverkar också i skolans elevråd tillsammans med elever i grundskolan. Lärare och elevassistenter beskriver att de genomför vissa aktiviteter gemensamt mellan grupper inom anpassad grundskola, men även tillsammans med grundskolan. Exempelvis har de gemensamma samlingar vid högtider med syfte att skapa en vi-känsla på skolan. Elever i anpassad grundskola anordnar också julspel då de bjuder in övriga klasser på Åkerskolan. De beskriver även att elever i anpassad grundskola ingår i aktiviteter tillsammans med elever från grundskolan under rasterna. Det framgår att elevernas ökade samvaro mellan skolformerna är en följd av att eleverna i anpassad grundskola har fått nya lokaler som är belägna i direkt anslutning till grundskolans klasser och därmed träffas eleverna i större utsträckning på skolgården. Det framgår även att den fadderverksamhet som förenade skolformerna före pandemin, med syfte att elever på hela skolan ska lära känna varandra, nu ska starta upp igen.

Vidare visar granskningen att personalen regelbundet kartlägger elevers upplevelser av tryggheten och arbetar på ett förebyggande sätt, utifrån en gemensam medveten hållning om att undvika ett överbeskyddande förhållningssätt. Av samtliga personalintervjuer framgår att personalen tar reda på huruvida eleverna trivs och är trygga på skolan genom att elever regelbundet får besvara enkäter och blir tillfrågade om trivsel och trygghet inför utvecklingssamtal. Personalen har bland annat arbetat med att anpassa frågorna i skolans elevenkäter genom att använda bildstöd. Det framgår även att personalen arbetar aktivt med att tolka elevers signaler och att de ständigt försöker utveckla sina metoder för att alla elevers upplevelser ska kunna synliggöras. Vidare genomförs trygghetsvandringar varje termin. Resultaten sammanställs sedan och lärare berättar att de på så sätt har kunnat upptäcka vissa mönster, exempelvis platser där elever upplevt viss otrygghet. Elever har till exempel upplevt otrygghet i samband med toalettbesök, vilket visade sig bero på att lamporna

på en av toaletterna slocknade för tidigt. Något som har åtgärdats genom att förlänga tiden för rörelsedetektorn. I arbetet med att förebygga elevers trygghet ingår även att det råder en hög vuxennärvaro under hela skoldagen. Enligt lärare och elevassistenter som undervisar elever i ämnesområden är de ofta en vuxen per elev även under raster, vilket ger stöd till elever på en tidig utvecklingsnivå i deras relation till andra elever och vuxna. Samtidigt framkommer av intervjuer med lärare och elevhälsopersonal att lärare och elevassistenter försöker att endast finnas med i bakgrunden i möjligaste mån. Vidare stödjer elevhälsan personalen i att undvika att anta en alltför överbeskyddande roll genom att observera och samtala med personalen om situationer då de kan hålla sig mer avvaktande.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Bedömning och betyg

Författningsstöd
1 kap. 9 §, 2 kap. 9 och 10 §§, 3 kap. 3, 5 och 7 §§ och 11 kap. 2, 3, 5, 11, 15–17, 19–23 §§ skollagen. 10 kap. 11 § skolförordningen. Lgra22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, 2.2 Kunskaper 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Skola och hem, 2.7 Bedömning och betyg och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan bedriver i flera delar ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning grundar sig i att lärare fortlöpande dokumenterar och bedömer elevers kunskapsutveckling samt ger en anpassad återkoppling till eleverna. Även om rektorn har organiserat verksamheten på ett sådant sätt att undervisande lärare till en stor del har möjlighet att samverka och utveckla sin bedömarkompetens och samverka kring bedömningsfrågor, så omfattar ännu inte denna samverkan alla lärare på ett kontinuerligt sätt.

Fortlöpande bedömning

Granskningen visar att lärare fortlöpande dokumenterar och bedömer elevers kunskapsutveckling och ger en anpassad återkoppling till eleverna. Av dokumentation som Skolinspektionen tagit del av under skolbesöket och intervjuer med lärare och rektorn framgår att lärare som undervisar i ämnen redovisar elevers måluppfyllelse i samtliga ämnen en gång per termin samt betyg för elever i årskurs 6 i ett digitalt

system. Lärare skriver också individuella utvecklingsplaner för eleverna och i de planerna framgår vilka specifika mål som elever arbetar mot. Häri samlas också olika former av underlag i form av uppgifter, tester och elevalster tillsammans med noteringar om i vilken utsträckning elever genomfört uppgifter med stöd eller självständigt. Lärare berättar att de kommit överens om vilken typ av uppgifter som de ska använda som underlag för bedömning och att de utöver en fortlöpande bedömning, då de ser vad elever klarar i olika undervisningssituationer, också utformar specifika bedömningstillfällen. Lärare tar också stöd av elevassistenterna i sitt bedömningsarbete, genom att samtala om hur elever klarar att genomföra olika slags uppgifter. Delar av den dokumentation som personalen lägger till grund för bedömningar består i att de har fotograferat när elever genomför skolarbetet, vilket också används som en del i återkopplingen till eleverna. Vidare finns elevers individuella mål både med skriven text, för vårdnadshavare att ta del av, och genom bildtext som lärare läser tillsammans med eleverna och visar vad elever tränat på och lärt sig. Lärare utgår också från sina bedömningar av elevers kunskapsutveckling för att göra behovsanpassade förändringar i undervisningen.

Lärares samverkan

Granskningen visar att rektorn har organiserat verksamheten på ett sådant sätt att flertalet lärare har möjlighet att gemensamt utveckla sin bedömarkompetens och samverka kring bedömningsfrågor, men att alla lärare ännu inte omfattas på ett kontinuerligt sätt. I inkommen dokumentation och samtliga personalintervjuer framkommer att flertalet lärare samverkar regelbundet kring bedömningsfrågor. Samverkan består i att de ger stöd till varandra i arbetet med att bedöma elevernas kunskaper. Vidare samverkar lärare genom att läsa varandras dokumentation, som ett led i att säkra tydliga och likvärdiga formuleringar. Lärare som undervisar i ämnen berättar att de använder sig av Skolverkets bedömningsstöd som underlag och stöd för sina bedömningar och som underlag för sina gemensamma samtal. För att tillsammans utveckla en förståelse för innebörden av värdeorden och vad som är skillnaden mellan grundläggande och fördjupad kunskap använder lärare även Skolverkets kommentarmaterial som stöd för sina diskussioner. Av inkommen dokumentation och intervjuer framgår även att gemensamma diskussioner om bedömningsfrågor har genomförts vid enstaka tillfällen tillsammans med grundskolan. Detta bland annat inför att den nya läroplanen skulle träda i kraft, men också utifrån ett relationellt perspektiv kopplat till hur lärare utifrån genomförda bedömningar kan vända blicken mot vad som kan behöva förändras i undervisningen. Vid läsårets uppstart har lärare från den anpassade grundskolan också haft en kompetensutvecklingsdag tillsammans med lärare från närliggande kommuner, där delar av dagen särskilt fokuserade på betyg och bedömning. Enligt rektorn planerar de för att genomföra den typen av nätverksträffar även fortsättningsvis, två gånger per läsår. Det framgår dock att samverkan med lärare som endast undervisar del av sin tid vid skolenheten inte genomförs i någon högre

utsträckning. Några av dessa lärare har inte haft möjlighet att medverka i samtal som syftar till att stärka likvärdiga bedömningar inom den anpassade grundskolan.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla lärares möjligheter till samverkan i bedömningsfrågor, genom att skapa förutsättningar för att lärare i samtliga undervisningsämnen omfattas i arbetet med att gemensamt utveckla sin bedömarkompetens.

Skolinspektionens granskning visar visserligen att det redan bedrivs ett samverkansarbete mellan lärare avseende bedömningsfrågor, men det arbetet omfattar inte alla ämnen och lärare i samma höga utsträckning. Detta medför dels en risk för att en del lärare inte får det stöd som de behöver i sitt arbete med att bedöma elever inom anpassad grundskola och dels att bedömningarna inte blir likvärdiga.

Av 1 kap. 9 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var den anordnas. En likvärdig utbildning innefattar även att elever bedöms på ett så likvärdigt sätt som möjligt. Vidare framgår av 2 kap. 9 § skollagen att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Enligt läroplan för anpassade grundskolan (Lgra22) har rektorn ansvaret för att personalen kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.

För att öka förutsättningarna för att eleverna vid skolenheten ska bedömas på ett likvärdigt sätt, oavsett lärare, rekommenderar Skolinspektionen att rektorn planerar för att lärare som endast undervisar del av sin tid vid skolenheten har möjlighet att ingå i de gemensamma bedömningsdiskussioner som flertalet lärare redan ingår i, exempelvis med utgångspunkt i Skolverkets kommentarmaterial. Här kan rektorn behöva samverka med rektorn för grundskolan för att lärare som undervisar största delen av sin undervisningstid i denna skolform ska kunna medverka. Rektorn kan också behöva se över möjligheterna till, och organisera för, samverkan mellan lärare vid båda de anpassade grundskoleenheter som rektorn ansvarar för. Förslagsvis kan gemensamma bedömningssituationer planeras och genomföras i samråd med och under ledning av speciallärarен som har en samordnande funktion.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd
1 kap. 4 och 9– 10 §§, 2 kap. 8–8 a, 11–13, 18, 25, 29 (undantag finns i 2 kap. 11 §§ Förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare) och 34–36 §§, 4 kap. 3 och 8 §§ och 11 kap. 2 och 5 §§ skollagen.
Lgra22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, - Skolans uppdrag och - Varje skolas utveckling, 2.2 Kunskaper, 2.5 Övergång och samverkan, 2.6 Skolan och omvärlden och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen stödjer i hög utsträckning skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att huvudmannen med regelbundenhet genomför självständiga uppföljningar av verksamheten, vilket resulterar i att huvudmannen har en god insikt i verksamheten och de utvecklingsbehov som föreligger. Skolinspektionens bedömning grundar sig också i att huvudmannen bedriver ett aktivt arbete för att skapa goda förutsättningar för verksamheten samt ge ett anpassat stöd till rektorn, utifrån sin kännedom om de behov som föreligger.

Självständig aktör, långsiktighet och systematik

Granskningen visar att huvudmannen genomför uppföljningar av Åkerskolans anpassade grundskola på ett självständigt och kontinuerligt sätt, vilket resulterar i att huvudmannen har en god insikt i verksamheten och de utvecklingsbehov som föreligger. Av inkommen dokumentation och intervjuer med representanter för huvudmannen och rektorn framgår att huvudmannen följer upp elevernas kunskapsutveckling och betyg samt arbetet med verksamhetens utvecklingsområden avseende kunskaper samt trygghet och studiero genom att ta del av rektorns pedagogiska bokslut. I sin uppföljning har huvudmannen konstaterat att de statistiska underlag som har legat till grund för deras uppföljning inte har gett en fullständig bild. Det framgår även att huvudmannen har identifierat svårigheter i att följa upp alla delar av verksamheten med stöd av de digitala system som används och utifrån den organisering som de tidigare haft, där rektorn har varit ansvarig för både grundskola och anpassad grundskola vid Åkerskolan. Huvudmannen initierade därför en utredning för att ta reda på om eleverna i den anpassade grundskolan får den utbildning de har rätt till, utifrån ett särskilt fokus på stöd, styrning och ledning. Utredningen har resulterat i en ny ledningsstruktur för anpassad grundskola, från och med innevarande läsår, med en ny verksamhetschef som tillika är ansvarig för den centrala elevhälsan och en rektor som enbart leder och fokuserar på denna skolform. Som en del av omorganiseringen har huvudmannen också sett till att de får tillgång till underlag som

helt fokuserar på anpassad grundskola. Det innebär även att eventuella klagomål, kränkningsanmälningar och enkätsvar avseende elevers trygghet numera synliggörs på skolenhetsnivå. För att ytterligare säkra för skolformen relevanta underlag har huvudmannen även tillsatt en särskild utvecklingslärare. Enligt representanter för huvudmannen är utvecklingslärarens prioriterade uppdrag att arbeta fram förslag på hur huvudmannen bäst kan mäta och följa kvaliteten i anpassad grundskola.

Härtill finns ett utvecklat system för olika mötesforum som ett led i att följa upp verksamheten. Av inkommen dokumentation och intervjuer framgår att både lärare och rektorn samt representanter för såväl förvaltningen som politiken medverkar under de planerings- och resultatdialoger som genomförs varje läsår. Till skolenheten finns också en kontaktpolitiker knuten som har i uppdrag att besöka skolan och fungera som direktkontakt. Under resultatdialogerna diskuteras vad som framkommit i bokslutet, i fråga om elevers resultat likväl som de utvecklingsområden som identifierats i verksamheten. Exempelvis beskriver representanter för huvudmannen att de diskuterat det faktum att det är många vuxna i verksamheten, vilket behövs utifrån elevers stödbehov samtidigt som det medför en risk för att vuxna talar över huvudet på eleverna. Därför har dialogen fokuserat på hur elevers delaktighet och självständighet kan främjas. Det framkommer vidare att huvudmannen utgår från en omvärldsbevakning vid resultatdialogen, och för samtal med personalen om frågor som exempelvis berör andel flickor och pojkar i anpassad grundskola och svårigheterna med sysselsättning efter avslutad skolgång inom denna skolform. Detta för att uppmärksamma frågor som alla i verksamheten behöver reflektera kring, såsom att det är dubbelt så många pojkar än flickor som utreds för mottagande i skolformen, samt att arbetet med att möjliggöra en framtida sysselsättning för eleverna behöver starta redan i de lägre stadierna.

Av granskningen framgår även att huvudmannen bedriver ett aktivt arbete för att skapa goda förutsättningar för verksamheten genom att bidra till att kompetens- och resursbehovet tillgodoses i den anpassade grundskolan. Av intervju med representanter för huvudmannen framgår att de som en del av sin uppföljning tar reda på hur personalens kompetenser ser ut. Härigenom har de konstaterat att det redan finns en god behörighet och hög kompetens som motsvarar behoven i den anpassade grundskolan. För att bland annat höja kompetensnivån generellt bland elevassistenter medverkar de emellertid till olika kompetensutvecklingsinsatser. Vidare framgår att huvudmannen tillser att skolenheten har goda förutsättningar genom lokalers utformning och de resurser som verksamheten tilldelas. Exempelvis samverkade huvudmannen med personalen på skolan i samband med en ombyggnation av lokalerna, för att dessa skulle motsvara behoven som finns i verksamheten. Det framgår dock också att huvudmannens är väl insatta i det faktum att lokalerna inte räcker till och delvis blir svårtillgängliga för vissa elever, eftersom antalet elever har ökat mer än vad som förutsågs. Det är också anledningen till att representanter för

huvudmannen berättar att såväl lokalfrågan som systemet för resursfördelning behöver och ska ses över inom kort för att säkra att det är väl lämpat för den anpassade grundskolan.

Behovsanpassat stöd till rektorn och skolenheten

Granskningen visar att huvudmannen ger ett anpassat stöd till rektorn, utifrån sin kännedom om de behov som föreligger för att verksamheten ska kunna bedrivas med god kvalitet, även om vissa delar är under utveckling. Av inkommen dokumentation och intervju med representanter för huvudmannen framgår att den omorganisation som nyligen genomförts också ska bidra till ett bättre behovsanpassat stöd till rektorn, bland annat genom att omorganisationen bidrar till att stärka och samla kompetensen om skolformen på förvaltningsnivå. Med detta följer även att ett samlat elevhälsoteam har tillsatts för den anpassade skolformen, för att de olika funktionerna ska få en mer fördjupad kompetens inom skolformen. I elevhälsan ingår en speciallärare med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning, som har en samordnande funktion och i vars uppdrag det ingår att stödja rektorn och fungera som en ledningsresurs. Ett tydligt syfte med omorganiseringen är att den anpassade grundskolan synliggörs än mer och att skolformsrelaterade behov bättre kan tillgodoses. Vidare framgår att huvudmannen, i samverkan med lärare, har initierat en dialog med ansvariga leverantörer för att utveckla de digitala system som används så att de blir användbara och relevanta att arbeta i även för lärare som undervisar i ämnesområden. Huvudmannen har också inlett ett arbete i samverkan med rektorn för att utveckla huvudmannens trygghetsenkäter till att också omfattas av en anpassad version till elevgruppen.

Av intervju med representanter för huvudmannen framgår slutligen att huvudmannen arbetar för att stödja och underlätta rektorns och personalens samverkan med andra skolformer och närsamhället. Exempelvis har de inlett en diskussion med rektorn och personalen om elevers möjligheter till att läsa en kombination av ämnen och ämnesområden alternativt läsa ämnen i både anpassad grundskola och grundskola. I det arbetet bidrar huvudmannen genom att se till att rektorn ingår i olika ledningsgrupper och mötesforum där också rektorer för andra skolformer ingår. Härtill ska speciallärarен som har en samordnande funktion ge stöd till rektorn i detta arbete. Huvudmannen samarbetar även med andra förvaltningar för att bland annat främja elevers möjligheter att få del av närsamhällets kulturutbud. Som ett fortsatt led i omorganiseringen planerar huvudmannen också för att ha en studie- och yrkesvägledare som har specifik kompetens inom anpassad grundskola.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

På Skolinspektionens vägnar

X Kerstin Martinsson	X Therése Mineur
Beslutsfattare Signerat av: Kerstin Martinsson	Föredragande Signerat av: Therése Mineur

I handläggningen av ärendet har även utredare Johan Bohman medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Elva lektionsobservationer.
- En gruppintervju med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med elevassistenter.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- En gruppintervju med representanter för huvudmannen.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden, respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder och styr rektorn skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning, analys och förbättringsåtgärder och hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att utvecklas så långt som möjligt? I detta område granskas om undervisningen är varierad och stimulerande samt om den är strukturerad.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet? I detta område granskas hur skolan arbetar med social delaktighet och att skapa trygghet.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning bedrivs ett regelbundet och systematiskt arbete med att bedöma, analysera och dokumentera elevernas kunskaper i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling? I detta område granskas hur skolan arbetar med fortlöpande bedömning och samverkan i bedömningsarbetet.

Bedömningsområde 5: I vilken utsträckning stödjer huvudmannen skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning? I detta område granskas huvudmannen som självständig aktör, om det sker ett långsiktigt och systematiskt utvecklingsarbete, huvudmannens behovsanpassade stöd till rektor och om det sker en samverkan mellan skolformer och det omgivande samhället.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 5 och 6 september 2023. Besöket genomfördes av Johan Bohman och Therése Mineur. Vidare genomfördes en digital intervju med representanter för huvudmannen den 7 september 2023.

Den anpassade grundskolan vid Åkerskolan är en kommunal skolenhet i Nässjö kommun. Läsåret 2023/24 finns det cirka 35 elever i den anpassade grundskolan i årskurserna 1-6, varav 20 elever läser ämnen och 15 elever läser ämnesområden. Rektorn för skolenheten är även rektor för den anpassade grundskolan för årskurs 7-9, som utgör en egen skolenhet som är belägen på en annan skola.